

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 04/12/2017
Spisová značka: 31 Cdo 2764/2016
ECLI: ECLI:CZ:NS:2017:31.CDO.2764.2016.1
Typ rozhodnutí: ROZSUDEK
Heslo: Náhrada škody zaměstnancem
Stát
Dotčené předpisy: § 250 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb.
§ 6 předpisu č. 219/2000Sb.
§ 257 odst. 1 předpisu č. 262/2006Sb.
Kategorie rozhodnutí: A

31 Cdo 2764/2016

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Františka Ištvánka a soudců JUDr. Filipa Cilečka, JUDr. Jiřího Doležilka, JUDr. Jitky Dýškové, JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., JUDr. Romana Fialy, JUDr. Hany Gajdziokové, JUDr. Petra Gemmela, Mgr. Davida Havlíka, JUDr. Kateřiny Hornochové, JUDr. Pavla Krbka, JUDr. Zdeňka Krčmáře, JUDr. Vladimíra Kůrky, JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Petra Vojtky v právní věci žalobkyně **České republiky - Ministerstva obrany** v Praze 6 - Hradčanech, Tychonova č. 221/1, IČO 60162694, proti žalovanému **Ing. V. K.**, zastoupenému Mgr. Alexanderem Klimešem, advokátem se sídlem v Mělníku, Ve Vinicích č. 553/17, o 30 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 5 C 116/2015, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. dubna 2016 č. j. 23 Co 90/2016-152, takto:

I. Dovolání žalobkyně **se zamítá.**

II. Žalobkyně **je povinna** zaplatit žalovanému na náhradě nákladů dovolacího řízení 3 146 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Alexandera Klimeše, advokáta se sídlem v Mělníku, Ve Vinicích č. 553/17.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se žalobou podanou dne 23. 7. 2015 u Okresního soudu v Mělníku domáhala, aby jí žalovaný zaplatil 30 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. z této částky ode dne 1. 3. 2015 do zaplacení. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že žalovanému, který je zaměstnán u žalobkyně jako vedoucí oddělení stavebních prací odboru nemovité infrastruktury Sekce vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany, byla přidělena agenda veřejné zakázky „Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 – realizace“ a že pravomocným rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 6. 8. 2014 č. j. ÚOHS-S367/2014/VZ-16510/2014/522/MBa byla žalobkyni jako zadavatelce veřejné zakázky „Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 – realizace“ uložena pokuta ve výši 30 000 Kč, neboť se „při zadávání veřejné zakázky Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 - realizace dopustila správního deliktu podle ustanovení § 120 odst. 1 písm. b) zákona o veřejných zakázkách tím, že nedodržela postup uvedený v ustanovení § 84 odst. 7 zákona o veřejných zakázkách, když nedešla oznámení o zrušení zadávacího řízení ve lhůtě 3 dnů ode dne přijetí rozhodnutí o zrušení zadávacího řízení ze dne 13. 3. 2014 k uveřejnění ve Věstníku veřejných zakázek“ a odeslala je až dne 14. 4. 2014. Žalovaný jako vedoucí oddělení porušil své povinnosti „vyplývající z popisu jeho pracovní činnosti“, neboť nezajistil včasné odeslání oznámení o zrušení zadávacího řízení veřejné zakázky „Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 – realizace“ a svým jednáním tak způsobil žalobkyni škodu ve výši 30 000 Kč, která žalobkyni jako organizační složce státu vznikla zaplacením pokuty na účet Celního úřadu pro Jihomoravský kraj v Brně dne 13. 11. 2014.

Žalovaný namítal, že žalobkyni ve skutečnosti žádná škoda nevznikla. Poukázal na právní názor obsažený v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2015 sp. zn. 7 As 95/2015 a dovodil, že vztah mezi žalobkyní a žalovaným je vztahem mezi státem a státním zaměstnancem a že „do těchto vnějších vztahů stát vstupuje jako nedělitelný celek bez ohledu na své vnitřní členění“. Vzhledem k tomu, že pokuta uložená Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže je příjmem státního rozpočtu, bylo její zaplacení „pouhým přesunem peněžních prostředků

mezi jednotlivými rozpočtovými kapitolami“. Žalovaný byl za porušení své pracovní povinnosti poškozen již v „pracovněprávní rovině“, a to konkrétně „snížením osobního ohodnocení o 5 000 Kč po dobu tří měsíců“.

Okresní soud v Mělníku rozsudkem ze dne 9. 12. 2015 č. j. 5 C 116/2015-110 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 7 800 Kč k rukám advokáta Mgr. Alexandera Klimeše. Na základě provedené dokazování dospěl k závěru, že nebyly splněny všechny předpoklady obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, neboť pochybením žalovaného nedošlo ke vzniku škody na straně žalobkyně. Zaměstnavatelem žalovaného je stát, a to bez ohledu na to, že jeho práva a povinnosti vykonává příslušná organizační složka, která zaměstnance (žalovaného) zaměstnává, neboť organizační složka státu nemá právní subjektivitu, není právnickou osobou a nelze ji oddělit od státu jako celku. Zaplacením pokuty došlo pouze „k transferu peněžních prostředků přidělených ze státního rozpočtu pro příslušný kalendářní rok jedné organizační složce státu zpět do státního rozpočtu“; ačkoliv došlo ke zmenšení finančních prostředků přidělených organizační složce státu ze státního rozpočtu, celkový majetek státu se nezmenšil a škoda (újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného) státu (jako zaměstnavateli žalovaného) nevznikla. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že na projednávanou věc nelze vztahovat závěry vyslovené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012 sp. zn. 33 Cdo 181/2011, týkající se konstrukce tzv. dělené subjektivity státu, a pohlížet na žalobkyni (organizační složku státu) jako na samostatný subjekt práv a povinností, neboť v posuzovaném případě nejde o soukromoprávní vztah mezi dvěma organizačními složkami navzájem, ale o vztah mezi státem, který do „vnějších vztahů“ vstupuje jako celek, přestože jeho práva a povinnosti vykonávají jeho organizační složky, a samostatným subjektem (zaměstnancem), jenž není jeho součástí.

K odvolání účastníků Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 4. 2016 č. j. 23 Co 90/2016-152 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobkyni uložil, aby zaplatila žalovanému na náhradě nákladů řízení 9 438 Kč k rukám advokáta Mgr. Alexandera Klimeše; jinak jej potvrdil a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 9 346 Kč k rukám advokáta Mgr. Alexandera Klimeše. Odvolací soud souhlasil se soudem prvního stupně v tom, že žalobkyni žádná škoda nevznikla, a uvedl, že - i když žalovaný nebyl vojákem z povolání ve služebním poměru k žalobkyni - je třeba v projednávané věci vycházet „ze stejného právního názoru jako v případech, kdy se stejného jednání dopustí voják z povolání“, vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2015 sp. zn. 7 As 95/2015; vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 9 zákoníku práce je účastníkem pracovněprávních vztahů stát, za který v pracovněprávních vztazích jedná organizační složka státu, a zaměstnanec je podle ustanovení § 250 odst. 1 zákoníku práce povinen nahradit škodu zaměstnavateli, je na stát třeba pohlížet jako na „jediný subjekt“ a je nutno zkoumat, zda státu, jako celku, vznikla škoda. Tím, že žalobkyně jako organizační složka státu „zaplatila pokutu za opožděné oznámení o zrušení zadávacího řízení“ uloženou Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, nevznikla státu žádná škoda, ale „došlo pouze k transferu finančních prostředků uvnitř státu“, přičemž jeho majetek se nezmenšil. Vzhledem k tomu, že vztah mezi žalobkyní a Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, který žalobkyni pokutu udělil, je vztahem veřejnoprávním, dospěl odvolací soud k závěru, že „nelze aplikovat koncepci dělené subjektivity státu“, která byla vyjádřena v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012 sp. zn. 33 Cdo 181/2011, neboť toto rozhodnutí dopadá na soukromoprávní vztahy uvnitř státu.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že závěry vyjádřené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2015 sp. zn. 7 As 95/2015 jsou na projednávanou věc „nepřenositelné“, neboť vztah mezi žalobkyní a žalovaným je soukromoprávním vztahem (a nikoliv vztahem veřejnoprávním), a je proto třeba uplatnit konstrukci tzv. dělené subjektivity státu vyjádřenou v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012 sp. zn. 33 Cdo 181/2011; podle ustanovení § 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích [ve znění pozdějších předpisů, účinném do 31. 5. 2015 (dále jen „ZMČR“)], vystupuje-li stát v právních vztazích, je právnickou osobou a svou právní subjektivitu realizuje „nikoliv jako celek“, ale výlučně skrze organizační složky státu, které jsou podle ustanovení § 9 ZMČR příslušné hospodařit vždy pouze s konkrétními částmi majetku státu a plnit rovněž konkrétně vymezený okruh jeho závazků. Každá odpovídající část majetku státu obhospodařovaná konkrétní organizační složkou státu je po právní stránce relativně samostatným celkem, u něhož průběžně z různých důvodů dochází k přírůstkům a úbytkům majetku, a tyto přírůstky a úbytky „nelze chápat jako prosté přesuny peněžních prostředků v rámci jednoho vlastníka“; z tohoto důvodu je každá peněžité sankce uložená organizační složce státu „majetkovou újmou, která má povahu škody“. Žalobkyně se současně domnívá, že škodu nelze chápat jako „újmu závislou na existenci vlastnictví k majetku, nýbrž i jako újmu, která se projevuje v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná v penězích“, a proto případný úbytek peněžních prostředků v důsledku zaplacené sankce se z pohledu státu jako vlastníka stává škodou v momentě, kdy „příslušné organizační

složce státu vznikl v rámci jejího rozpočtu tento nucený výdaj“. Opačný názor by podle žalobkyně „zakládal ze zákona nerovnost zaměstnanců v základním pracovním poměru“ podle toho, zda v pracovněprávním vztahu vystupuje na straně zaměstnavatele stát, či nikoliv, a u zaměstnance organizační složky státu „by v zásadě nebylo možno uplatnit proti němu nárok na náhradu škody způsobené porušením pracovních povinností“, které by mělo za následek „uložení odvodů, pokut, popř. dalších plateb sankčního typu“. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobkyně zamítl. Uvedl, že koncepce tzv. dělené subjektivity státu se uplatní pouze ve vztazích mezi jednotlivými organizačními složkami státu navzájem a nikoliv při vystupování státu navenek vůči třetí osobě. Zaměstnavatelem žalovaného je stát a nikoliv organizační složka státu, a proto, je-li zaměstnanec podle ustanovení § 250 odst. 1 zákoníku práce povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil, je odpovědnostní vztah mezi žalovaným a zaměstnavatelem podmíněn tím, zda zaměstnavateli, tedy státu, vznikla škoda. Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě se v důsledku jednání žalovaného (pozdního odeslání oznámení o zrušení zadávacího řízení) „hodnota majetku státu nijak nesnížila“, neboť došlo pouze k „převodu finančních prostředků od jedné organizační složky k druhé“, nebyla žalobkyni způsobena žádná škoda a žalovanému nelze uložit povinnost její náhrady.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění přezkumu dovolacího soudu nepodléhá), že žalovaný, který byl u žalobkyně zaměstnán na místě vedoucího oddělení stavebních prací - referenta hospodaření s majetkem státu a územních samosprávných celků, v rámci plnění pracovních povinností odeslal dne 14. 4. 2014 jménem žalobkyně rozhodnutí o zrušení zadávacího řízení veřejné zakázky „Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 – realizace“ ze dne 13. 3. 2014 ke zveřejnění ve Věstníku veřejných zakázek. Pravomocným rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 6. 8. 2014 č. j. ÚOHS-S367/2014/VZ-16510/2014/522/MBa byla žalobkyni jako zadavateli veřejné zakázky „Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 – realizace“ uložena pokuta ve výši 30 000 Kč z důvodu, že se „při zadávání veřejné zakázky Praha - Pohořelec - rekonstrukce budovy č. 1 - realizace dopustila správního deliktu podle ustanovení § 120 odst. 1 písm. b) zákona o veřejných zakázkách tím, že nedodržela postup stanovený v ustanovení § 84 odst. 7 zákona o veřejných zakázkách, když neodeslala oznámení o zrušení zadávacího řízení ve lhůtě 3 dnů ode dne přijetí rozhodnutí o zrušení zadávacího řízení ze dne 13. 3. 2014 k uveřejnění ve Věstníku veřejných zakázek“, a odeslala je opožděně až dne 14. 4. 2014. Žalobkyně uloženou pokutu zaplatila dne 13. 11. 2014 na účet Celního úřadu pro Jihomoravský kraj.

Za tohoto stavu věci bylo pro rozhodnutí soudů (mimo jiné) významné vyřešení právní otázky, zda státu jako zaměstnavateli, za nějž jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vykonává organizační složka státu, vznikne škoda, kterou by byl povinen zaměstnanec nahradit podle ustanovení § 250 zákoníku práce, v důsledku toho, že zaplatil pravomocným rozhodnutím uloženou pokutu příslušné organizační složce státu. Protože tato otázka hmotného práva dosud nebyla v pracovněprávních souvislostech v úplnosti řešena v rozhodování dovolacího soudu, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání žalobkyně je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné. Vzhledem k tomu, že senát (soudní oddělení) 21 Cdo, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu České republiky dovolání v této věci projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení uvedené právní otázky k jinému názoru, než jaký byl dříve vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012 sp. zn. 33 Cdo 181/2011 [že „konstrukce dělené subjektivity státu vylučuje, aby na stát bylo v právních vztazích týkajících se hospodaření (nakládání) s jeho majetkem prostřednictvím organizačních složek státu

nahlíženo jako na kompaktní a vnitřně splývající celek], přísluší dovolání proti rozsudku odvolacího soudu projednat a rozhodnout o něm ve smyslu ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - vzhledem k tomu, že škoda měla žalobkyni vznikla zaplacením pokuty dne 13. 11. 2014 - podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. a zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 382/2008 Sb., č. 286/2009 Sb., č. 320/2009 Sb., č. 326/2009 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 427/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb., č. 185/2011 Sb., č. 341/2011 Sb., č. 364/2011 Sb., č. 365/2011 Sb., č. 367/2011 Sb., č. 466/2011 Sb., č. 429/2011 Sb., č. 375/2011 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 385/2012 Sb., č. 396/2012 Sb., č. 399/2012 Sb., č. 472/2012 Sb., č. 155/2013 Sb., č. 303/2013 Sb. a č. 101/2014 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2014 (dále jen „zák. práce“).

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (§ 250 odst. 1 zák. práce).

Předpokladem pro vznik odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli za škodu podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je porušení pracovních povinností zaměstnancem, vznik škody, příčinná souvislost mezi porušením pracovních povinností a vznikem škody (tzv. kauzální nexus) a zavinění na straně zaměstnance. Ke vzniku povinnosti k náhradě škody je zapotřebí, aby všechny předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, odpovědnost za škodu nemůže nastat. Zaměstnanec odpovídá jen za tu škodu, kterou zaviněným porušením pracovních povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním skutečně způsobil; není proto dána jeho odpovědnost za tu část škody, která byla způsobena porušením povinností ze strany zaměstnavatele, případně zaviněním jiného zaměstnance nebo třetích osob vně zaměstnavatele. V řízení o náhradu škody podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce má žalobce (poškozený zaměstnavatel) procesní povinnost tvrdit [srov. § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] a posléze i prokázat [srov. § 101 odst. 1 písm. b) a 120 odst. 1 o. s. ř.] všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik odpovědnosti za škodu (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014 sp. zn. 21 Cdo 2830/2013 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1174/2013).

Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. Skutečnou škodou, kterou je zaměstnanec, jenž odpovídá za škodu podle ustanovení § 250 zák. práce, povinen nahradit zaměstnavateli (§ 257 odst. 1 zák. práce), je nastalé zmenšení majetku poškozeného zaměstnavatele. Ušlým ziskem, jehož náhradu může zaměstnavatel po zaměstnanci kromě náhrady skutečné škody požadovat v případě škody způsobené úmyslně (§ 257 odst. 3 zák. práce), je majetková újma spočívající v tom, že u poškozeného zaměstnavatele nedošlo ke zvýšení (rozmnožení) majetku, které bylo možné - nebýt škodné události - s ohledem na pravidelný běh věcí důvodně očekávat (srov. při obdobné právní úpravě v předchozím zákoníku práce například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2004 sp. zn. 21 Cdo 1852/2003).

O porušení povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním jde tehdy, jedná-li zaměstnanec (v podobě konání nebo opomenutí) při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním v rozporu s povinnostmi, které mu byly stanoveny právními předpisy, vnitřními předpisy, pracovní smlouvou nebo pokynem nadřízeného vedoucího zaměstnance. Porušení pracovních povinností zaměstnancem (protiprávnost jeho jednání) vyjadřuje objektivní stav, který tu buď je, nebo není a který nastává bez ohledu na to, zda zaměstnanec ho chtěl způsobit nebo zda věděl, že může nastat. Zavinění oproti tomu vyjadřuje psychický (vnitřní) vztah zaměstnance ke svému jednání (konání nebo opomenutí), jímž porušil své pracovní povinnosti, a ke škodě jako následku takového protiprávního jednání.

Žalobkyni lze přisvědčit (a mezi účastníky je nepochybné), že žalovaný porušil své pracovní povinnosti, když jménem žalobkyně neodeslal oznámení o zrušení zadávacího řízení ve lhůtě 3 dnů ode dne přijetí rozhodnutí o zrušení zadávacího řízení ze dne 13. 3. 2014 k uveřejnění ve Věstníku veřejných zakázek a když je odeslal až dne 14. 4. 2014, a že žalobkyni byla uložena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže pokuta. Za tohoto stavu bylo

pro rozhodnutí věci významné, zda tímto způsobem zaměstnavateli vznikla zaplacením pokuty škoda.

Žalobkyně již za řízení před soudy poukazovala na právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012 sp. zn. 33 Cdo 181/2011 a dovozovala, že v něm vyslovená konstrukce dělené subjektivity státu vylučuje, aby na stát bylo v právních vztazích týkajících se hospodaření (nakládání) s jeho majetkem prostřednictvím organizačních složek státu nahlíženo jako na kompaktní a vnitřně splývající celek. Žalobkyni lze přisvědčit v tom, že Nejvyšší soud se v uvedeném rozhodnutí přihlásil ke konstrukci „dělené subjektivity státu“, nicméně nebylo přijato k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (při jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu konaném dne 12. 9. 2012) a neztotožňuje se s ním ani velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v projednávané věci.

Vystupuje-li stát jako účastník právních vztahů, je právnickou osobou (srov. § 6 ZMČR). Jestliže je účastníkem pracovněprávních vztahů Česká republika (stát), je právnickou osobou a je zaměstnavatelem; za stát, jako příslušná v pracovněprávních vztazích, jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vykonává organizační složka státu, která za stát v pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává (srov. § 9 zák. práce).

Organizačními složkami státu jsou ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo zákon o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (§ 51 ZMČR); obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu (srov. § 3 odst. 1 ZMČR). Organizační složka není právnickou osobou; tím není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů a její jednání v těchto případech je jednáním státu (srov. § 3 odst. 2 ZMČR). Organizační složka je účetní jednotkou, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (srov. § 3 odst. 3 ZMČR).

Vzhledem k tomu, že organizační složka státu není právnickou osobou (právnickou osobou je stát) a pouze za právnickou osobu (tj. za stát) jedná, není oprávněna jednat svým vlastním jménem, ale jménem státu, a práva a povinnosti z jednání organizační složky tak nabývá stát jako právnická osoba. Z uvedeného vyplývá, že účastníkem pracovněprávních vztahů je jako „nedělitelný subjekt“ stát; koncepci „dělené subjektivity státu“ nelze sdílet, neboť pro ni jednak chybí opora v zákoně, jednak nebere v úvahu, že organizační složky státu nevlastní a nemohou vlastnit majetek. I když organizační složky státu vykonávají za stát práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů, je tu rozhodující, že pouze obhospodařují majetek, který vlastní stát, a že proto v důsledku zaviněného porušení povinností při plnění pracovních úkolů zaměstnance nebo v přímé souvislosti s ním může vzniknout újma na majetku (zmenšení majetku nebo zmaření očekávatelného zvýšení majetku) pouze státu a nikoliv organizační složce státu. Ke škodě, kterou by byl zaměstnanec povinen nahradit podle ustanovení § 250 zák. práce, proto může dojít pouze u státu, jestliže nastalo zmenšení jeho majetku nebo jestliže u něj nedošlo ke zvýšení (rozmnožení) majetku, které bylo možné - nebýt škodné události - s ohledem na pravidelný běh věci důvodně očekávat.

V posuzovaném případě žalobkyně (organizační složka státu) zaplatila pokutu uloženou rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 6. 8. 2014 č. j. ÚOHS-S367/2014/VZ-16510/2014/522/MBa na účet Celního úřadu pro Jihomoravský kraj. Protože na stát je v pracovněprávních vztazích mezi státem a zaměstnancem v případě posuzování vzniku škody způsobené zaměstnancem třeba hledět jako na jediný subjekt (vlastníka majetku), mohla státu vzniknout jejím zaplacením škoda, jen kdyby se tím zmenšil majetek státu jako celek. Vzhledem k tomu, že žalobkyně zaplacením pokuty odvedla peněžní prostředky zpět do státního rozpočtu, došlo pouze k přesunu finančních prostředků uvnitř státu, avšak majetek státu se touto transakcí nezmenšil a z tohoto důvodu žalobkyni (státu) jako zaměstnavateli žalovaného tvrzená škoda nevznikla.

Uvedené neznamená - jak se domnívá žalobkyně - nerovnost mezi zaměstnanci státu a „ostatními zaměstnanci“. Zaměstnanci státu odpovídají za škodu, kterou státu způsobí zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ní, nejsou však povinni - stejně jako „ostatní zaměstnanci“ - hradit újmy na majetku, které jejich zaměstnavateli ve skutečnosti vůbec nevznikly. Povinnost k náhradě škody nepředstavuje postih zaměstnance za porušení pracovních povinností; jde o povinnost, která má poškozenému zaměstnavateli (alespoň zčásti) reparovat újmu, která nastala v jeho majetkové sféře, a jen tehdy, nastala-li skutečně taková újma.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno, že by byl postížen některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

O náhradě nákladů dovolacího řízení rozhodl dovolací soud v souladu se závěry vyjádřenými v jeho rozsudku ze dne 15. 5. 2013 sp. zn. 31 Cdo 3043/2010 (uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 73/2013) podle § 243c odst. 3, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. a zavázal žalobkyni, jejíž dovolání bylo zamítnuto, k náhradě nákladů dovolacího řízení vzniklých žalovanému v souvislosti s podáním vyjádření k dovolání prostřednictvím advokáta. Zástupce žalovaného učinil v dovolacím řízení jeden úkon právní služby [vyjádření k dovolání – § 11 odst. 2 písm. e) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2014]. Zástupci žalovaného náleží odměna podle § 7 bodu 5. advokátního tarifu ve výši 2 300 Kč, paušální částka náhrad hotových výdajů ve výši 300 Kč, jež stojí vedle odměny (srov. § 2 odst. 1, § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu), a náhrada za 21% daň z přidané hodnoty ve výši 546 Kč (§ 137 odst. 1, 3 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 12. 4. 2017

JUDr. František I š t v á n e k
předseda senátu